

Nr 177.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus; given Stockholms slott den 4 april 1913.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Alfred Petersson.

Förslag

till

L a g**angående köttbesiktning och slakthus.**

§ 1.

Till kött räknas i denna lag icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan ock huvud med tunga, lungor, hjärta, lever och njurar samt beträffande kött av kor även juver.

§ 2.

Mom. 1. Köttbesiktningstvång, innefattande förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett färskt, rått kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst, eller vid beredning av föda för utspisning å offentligt spisningsställe eller av vara, avsedd för försäljning till människoföda, använda sådant kött, därest köttet icke är, efter undersökning av besiktningsman, försett med stämpel, som omförmäles i denna lag, må för stad eller annat samhälle, där hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, eller visst område av stad eller sådant samhälle på framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande kommunalmyndighet av Konungens befallningshavande stadgas, under villkor att genom samhällets försorg och på dess bekostnad anställles nödigt antal besiktningsmän och vidtagas de övriga åtgärder, som erfordras för att köttbesiktning inom ifrågavarande område må kunna utan större vare sig tidsutdräkt eller annan olägenhet äga rum; börande förslag, innehållande nödiga bestämmelser i dessa avseenden, vid berörda framställning om införande av köttbesiktningstvång fogas och av Konungens befallningshavande i sammanhang med densamma prövas.

Mom. 2. Enahanda förfarande iakttages i fråga om ändring av sådant stadgande; och må, på framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande kommunalmyndighet om upphävande av infört köttbesiktningstvång, föreskrift om tvångets upphörande meddelas av Konungens befallningshavande, som jämväl äger att, därest i denna lag för rätt till köttbesiktningstvång bestämda villkor icke behörigen uppfyllas samt rättelse därutinnan, efter av Konungens befallningshavande därom gjord erinran, icke inom föresatt tid visas vara vidtagen, förklara förut meddelat stadgande om införande av köttbesiktningstvång icke vara vidare gällande.

§ 3.

Mom. 1. Slakthustvång, innefattande förbud att slakta djur av de slag, som äro nämnda i § 2, annorledes än i särskilt för ändamålet inrättat och till allmänt begagnande upplåtet offentligt slakthus, kan stadgas för stad eller visst område därav. Slakthuset kan vara beläget inom eller utom den stad eller det område därav, som slakthustvånget omfattar. Det ankommer på Konungens befallningshavande att i den ordning och under de villkor, som i § 2 omförmälas, stadga, att slakthustvång skall vara gällande, sedan offentligt slakthus enligt av medicinalstyrelsen, efter Konungens befallningshavandes hörande, gillad plan blivit uppfört och efter av medicinalstyrelsen föranstaltad avsyning godkänt; börande, därest köttbesiktningstvång för staden eller det område därav, inom vilket slakthustvång är avsett att införas, icke redan är gällande, köttbesiktningstvång i sammanhang med slakthustvång införas. Innefattar beslutet inrättande av slakthus utom stadens område, varde beslutet i denna del underställt Konungens prövning; och äge Konungen, vid meddelande av tillstånd till slakthusets förläggande utom stadens område, där så erfordras, giva särskilda föreskrifter angående vilka myndigheter skola utöva den befattning i avseende å slakthuset, varom i denna lag sägs. Förbud, varom ovan förmäles, utgör ej hinder för att djur av de slag, som här avses, nedslaktas utom det offentliga slakthuset, om nedslaktandet föranledes av hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse; skolande dock i sådant fall köttet, om det är avsett att användas till människoföda, genast efter djurets nedslaktning ostyckat jämte alla därtill hörande inälvor utom tarmar föras till det offentliga slakthuset för att där besiktigas.

Mom. 2. Utan hinder av det i mom. 1 stadgade förbudet må

Konungens befallningshavande, då skäl därtill förefinnes, medgiva, att person, bosatt inom stad med slakthustvång men utanför dess planlagda område, må för förbrukning i eget hushåll slakta honom tillhöriga djur av de slag, som förut nämnts, utom det offentliga slakthuset.

Mom. 3. Beträffande ändring uti eller upphävande av stadgande om slakthustvång gälle i tillämpliga delar vad angående köttbesiktningstvång är i § 2 bestämt.

§ 4.

Närmare föreskrifter angående besiktningsmans tillsättande och entledigande meddelas av Konungen.

§ 5.

Mom. 1. Vid slakt av djur utav de slag, som i § 2 nämnda äro, i offentligt slakthus, varom stadgas i § 3, skall besiktningsman anställa undersökning före nedslaktingen å djuret med hänsyn till dess hälsotillstånd samt efteråt å dess kött med avseende å dettas duglighet till människoföda.

Mom. 2. Vid annan besiktning enligt denna lag av kött i vanlig bemärkelse skall undersökning av besiktningsman anställas å minst halv kropp, som dock beträffande häst eller större nötkreatur än kalv kan vara delad i fram- och bakdelspart.

Mom. 3. Närmare föreskrifter om besiktning av kött meddelas av Konungen.

§ 6.

Mom. 1. Kött, som vid besiktning enligt denna lag finnes vara till människoföda tjänligt, skall genom åsättande av stämpel betecknas såsom godkänt.

Mom. 2. Anträffas vid besiktning enligt denna lag kött, som först efter särskild behandling kan godkännas, skall köttet, innan det stämplas, genom besiktningsmannens försorg och under hans kontroll undergå sådan behandling.

Mom. 3. Har kött blivit efter besiktning, anställd enligt denna

lag, försett med stämpel, som ovan sägs, erfordras icke förnyad sådan besiktning och stämpling för dess saluhållande, utbudande eller användande för ändamål, som i § 2 omförmäles, inom annat samhälle med köttbesiktningstvång.

Mom. 4. Närmare föreskrifter angående antalet stämplor och deras utseende samt om stämplingen meddelas av Konungen.

Mom. 5. Finnes vid besiktning enligt denna lag kött vara till människoföda otjänligt, skall detsamma, utan kostnad för köttets ägare, genom besiktningsmannens försorg och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller, där så ej kan ske, på annat sätt oskadliggöras. I förra fallet är köttets ägare berättigad utfå ersättning, svarande mot köttets värde vid sådant användande.

§ 7.

Mom. 1. Därest vid besiktning, anställd enligt denna lag, köttets ägare icke åtnöjes med besiktningsmans åtgärd eller beslut, må han däri söka ändring genom besvär, vilka böra vid talans förlust till medicinalstyrelsen ingivas inom tio dagar efter det klaganden av åtgärden eller beslutet erhöi del, dagen då delgivningen skedde likväl oräknad; börande emellertid, utan hinder av besvär, det överklagade beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnat.

Mom. 2. Besiktningsman är skyldig, då framställning därom göres, till klaganden utan lösen lämna skriftligt meddelande om klandrade åtgärden eller beslutet och skälen därför; skolande dock, därest klagan avser beslut enligt § 6 mom. 2 eller 5, sådan framställning göras omedelbart efter besiktningen, och må sådan behandling av köttet, som i berörda lagrum sägs, i dylikt fall ej företagas förr än 48 timmar flutit efter besiktningen.

§ 8.

Mom. 1. För köttbesiktning, anställd på grund av § 2, för sådan behandling av kött, som omförmäles i § 6 mom. 2 samt för begagnande av offentligt slakthus, varom i § 3 sägs, äger samhället uppbära avgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshavande, efter hörande av hälsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, varunder slakthusets förvaltning är ställd, därtill uppgjort förslag, av Konungen fastställes för minst ett år i sänder. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre, än

som kan anses erforderligt till betäckande av samhällets kostnader för köttets besiktning och stämpling samt ovanberörda behandling och, där fråga är om begagnande av offentligt slakthus, som nyss är nämnt, till betäckande jämväl av kostnaden för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skäligen ränta å anläggningskapitalet.

Mom. 2. Där särskild marknadsplats för kreaturshandeln blivit anordnad i sammanhang med offentligt slakthus, varom i § 3 sägs, må i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slakthusets begagnande bestämmas avgifter till staden för nyttjande av marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar ävensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

§ 9.

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må Konungen meddela föreskrifter angående kontroll av kött, som införes till riket, samt av kött, avsett för utförsel ur riket. Ej heller må lagens bestämmelser utgöra hinder för Konungen att medgiva ej mindre att i stad med slakthustväng nedslaktning av kreatur må verkställas, förutom i det offentliga slakthuset, i annan huvudsakligen för utförsel av kött ur riket avsedd och under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning (export-slakteri), än även att kött av kreatur, slaktat i exportslakteri, må efter besiktning och stämpling, som av Konungen föreskrives, till salu hållas, utbjudas eller användas för ändamål, som i § 2 omförmåles, jämväl inom samhälle med köttbesiktningstvång.

§ 10.

Där i följd av slakthustvängs införande byggnad eller annan inrättning för bedrivande av slakterirörelse, som i stad lovligen idkas och vars utövande icke medgivits blott tills vidare eller till dess annorlunda bleve föreskrivet, ej längre kan för därmed avsett ändamål användas, vare ägaren berättigad att av staden undfå ersättning för den värdeminskning, hans fastighet och övriga ifrågavarande inrättningar därigenom undergå.

§ 11.

Bryter någon mot förbud, varom i § 2 eller § 3 sägs, böte från och med två till och med etthundra kronor.

§ 12.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, fällas, för varje gång åtal emot honom ägt rum och han därav undfått del, till de böter, som för ifrågasvarande förseelse äro bestämda.

§ 13.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet angående besvär i brottmål är stadgat.

§ 14.

Emot beslut eller åtgärd, som enligt denna lag eller på grund av i densamma givna föreskrifter meddelats eller vidtagits av Konungens befallningshavande eller medicinalstyrelsen, äger den, som anser sin rätt därav förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär hos Konungen inom den tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad; börande dock, utan hinder av besvär, beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnat.

§ 15.

Mom. 1. Böter, som ådömas efter denna lag, tillfalla samhällets kassa.

Mom. 2. Saknas tillgång till fulla gäldandet av dessa böter, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 16.

Genom denna lag upphäves lagen angående köttbesiktning och slakthus den 22 december 1897 med däri sedermera gjorda ändringar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1914.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den 4 april 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anförde departementschefen, statsrådet Petersson, vidare:

Vid sammanträde den 19 oktober 1903 tillsatte svenska veterinärläkarföreningen ett arbetsutskott med uppdrag, bland annat, att utarbета förslag till de förändringar i nu gällande författningar angående köttbesiktning och slakthus, som kunde anses vara av behovet påkallade.

Till ledamöter i detta arbetsutskott valde föreningen stadsveterinären i Gävle K. Berglund, dåvarande direktören vid Malmö offentliga slakthus A. Bergman, dåvarande stadsveterinären i Göteborg C. L. Blomgren, stadsveterinären i Örebro H. von Delwig, medicinalrådet G. Kjerrulf, stadsveterinären i Stockholm S. Nystedt, dåvarande direktören vid Göteborgs offentliga slakthus M. Sandeborg samt dåvarande läns- och stadsveterinären i Uppsala H. Åkerström.

Arbetsutskottet, som ansåg det vara av vikt, att föreningen ej vidtog åtgärder i syfte att få eventuellt behövliga ändringar i berörda lagstiftning genomförda, förr än erfarenhet vunnits, huru slakt- och besiktningstvänget verkade i de städer, Malmö och Göteborg, där det samma vid nämnda tidpunkt fanns infört, inkom först år 1907 till föreningen med förslag i ämnet.

Sedan därefter de av arbetsutskottet föreslagna förändringarna varit föremål för överläggning vid föreningens årsmöte år 1907, därvid föreningen godkände det av arbetsutskottet avgivna yttrandet, beslöt föreningen att i underdånig skrivelse, som dagtecknats den 18 oktober 1907, göra hemställen om vidtagande av de sålunda föreslagna förändringarna.

För dessa och för den dem åtföljande motiveringen tillåter jag mig att i det följande lämna närmare redogörelse.

Vidare har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Södermanlands län, efter att på framställning av stadsfullmäktige i Eskilstuna hava stadgat köttbesiktning- och slakttvång jämlikt gällande lag om köttbesiktning och slakthus för Eskilstuna stads hela område, i underdånig skrivelse den 30 januari 1908 erinrat, hurusom enligt nådigt brev den 3 augusti 1906 Fors och Klosters socknar i deras helhet dåmera vore införlivade med Eskilstuna stad. Inom stora delar av dessa förutvarande landskommuner vore förhållandena ännu och komme säkerligen länge att förbliva likartade med dem på den egentliga landsbygden rådande. Enligt 2 § i lagen av den 25 maj 1905 om ändrad lydelse av §§ 2 och 8 i lagen angående köttbesiktning och slakthus den 22 december 1897 komme emellertid det sålunda stadgade slakttvänget att lagligen medföra, utan motsvarande gagn för det allmänna, i vissa fall ganska betungande olägenheter för enskilda personer, nämligen för lantbrukare, torpare, statare och andra djurägare inom staden men utom dess planlagda område, då dessa uteslutande för eget husbehov slaktade sina djur av de slag, som avsåges i ovannämnda lag. Sådan djurägare hade hittills utan större kostnad eller tidsspillan kunnat vid sina hem förrätta dylik slakt, men syntes, sedan slakttvång stadgats för stadens hela område, i regel vara lagligen skyldiga att, även då det blott gällde slaktande av djur för egen förbrukning, forsla djuren levande den i många fall ganska långa vägen till stadens slakthus att där mot jämförelsevis höga avgifter nedslaktas och besiktigas, varefter de hade att till hemmet återföra det uppslaktade köttet. Från regeln om slakttvång angåve ifrågavarande paragraf endast ett undantag, som kunde för sådana fall bliva tillämpligt, nämligen att djur finge nedslaktas utom det offentliga slakthuset, om nedslaktandet föranleddes

av hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse; men även i sådant fall skulle köttet, om det vore avsett att användas till människoföda, genast efter djurets nedslaktning ostyckat jämte alla därtill hörande inälvor utom tarmar föras till det offentliga slakthuset att där besiktigas. Kungl. Maj:ts befallningshavande hade ansett det ej falla inom dess befogenhet att medgiva något undantag från lagparagrafens bestämmelser. Avsikten med lagen om köttbesiktning och slakthus syntes emellertid Kungl. Maj:ts befallningshavande huvudsakligen vara att i allmänhetens intresse bereda så betryggande kontroll som möjligt över yrkesslaktare och över kött, som till salu hölles eller utbjödes till människoföda. Enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes uppfattning skulle syftet med ifrågavarande lag ej förfelas eller äventyras, om i lagens § 2 intoges ett medgivande att, om slakttvång stadgats för stad, djurägare utom stadens planlagda område eller inom av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämt område av staden finge, utau hinder av det stadgade slakttvånget, annorledes än i det offentliga slakthuset slakta egna djur för förbrukning i eget hushåll.

I en sedermera ingiven underdånig skrift hava åtskilliga till förutvarande Fors och Klosters socknar hörande lantbor förklarat sig på det livligaste instämma i Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Södermanlands län förberörda underdåniga framställning.

Över samtliga dessa framställningar har medicinalstyrelsen den 28 maj 1909 avgivit infortrat underdånigt utlåtande, därvid jämväl medicinalstyrelsen framlagt förslag till de förändringar i gällande bestämmelser i ämnet, vilka syntes styrelsen vara av behovet påkallade. Styrelsen har därvid framhållit, hurusom under de år, som förflutit, sedan lagen om köttbesiktning och slakthus av den 22 december 1897 trädde i kraft, en icke oväsentlig erfarenhet hunnit inom landet samlas beträffande verkningarna av densamma. Denna erfarenhet syntes medicinalstyrelsen hava givit vid handen, att vissa förändringar av de i ämnet gällande föreskrifterna vore av behovet påkallade, om det med dem avsedda ändamålet skulle ernås.

Sedermera har medicinalstyrelsen i underdånig skrivelse den 21 september 1910 gjort framställning om viss ytterligare ändring i omfördälda lag, över vilken framställning underdåniga utlåtanden infortrats av överståthållarämbetet och samtliga Kungl. Maj:ts befallningshavande.

För vinnande av större överskådlighet över de i nu gällande bestämmelser föreslagna förändringar tillåter jag mig att paragrafvis föredraga de olika ändringsförslagen.

Innan jag ingår härpå, vill jag framhålla, hurusom under de år den av 1897 års Riksdag beslutade lagen angående köttbesiktning och slakthus varit gällande, vad särskilt slakthusen angår, dylika visserligen icke kommit till stånd i den utsträckning, man vid lagens antagande inom intresserade kretsar hade anledning antaga. En jämförelsevis rik erfarenhet angående lagens verkningar har dock, såsom även medicinalstyrelsen framhållit, hunnit att under de gångna åren samlas, och denna erfarenhet har otvivelaktigt lagt i dagen, att förändringar i vissa av lagens bestämmelser, såsom jag i det följande kommer att påvisa, nu äro av behovet påkallade.

§ 1.

Slakthuslagens första paragraf innehåller närmare bestämmelser angående utfärdande av »förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett färskt, rått kött» av vissa angivna djur, därest köttet icke underkastats närmare föreskriven besiktning. Dylikt förbud, s. k. köttbesiktningstvång, »må för stad eller visst område därav, på framställning av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga, av Konungens befallningshavande stadgas» under vissa i samma paragraf angivna villkor.

Veterinär-
läkarförening-
gen den 18
oktober 1907.

I sin underdåniga skrivelse den 18 oktober 1907 har veterinärläkarföreningen anfört, att med de i ifrågavarande paragraf förekommande orden »färskt, rått kött» kunde avses varjehanda till människoföda användbara delar av nötkreatur med flera djur. I dagligt tal brukades visserligen ordet »kött» huvudsakligen om den egentliga muskulturen med däri innesluten ben- och fettvävnad. Då emellertid även andra till människoföda användbara delar av djurkroppen kunde vara sjukligt förändrade eller innehålla smittämnen och sjukliga produkter, syntes det föreningen ur hälsovårdssynpunkt sett högst betänkligt, om sådana delar finge i städer med köttbesiktningstvång införas utan föregående undersökning. Köttbesiktningstvånget borde därför, enligt föreningens mening, omfatta ej endast köttet utan jämväl huvud och inälvor. På grund härav borde, enligt föreningens mening, efter orden »färskt, rått kött» tillfogas »eller andra färska till människoföda användbara delar».

Veterinärläkarföreningen har beträffande denna paragraf vidare framhållit, hurusom erfarenheten givit vid handen, att skiljaktiga meningar kunde uppstå därom, huruvida ett exempelvis inom en korvfabrik förvarat köttparti kunde anses vara till salu hållet eller utbjudet. För att undanröja varje tvetydighet i antydda avseendet syntes det föreningen nödigt att efter ordet »utbjuda» insköttes orden »eller till försäljning bearbeta».

Veterinärläkarföreningen har ävenledes ansett, att i förevarande paragraf borde meddelas bestämmelser, som förhindrade, att färskt, rått kött, som i uppslaktat tillstånd infördes till restaurationer eller andra offentliga spisningslokaler inom område, där köttbesiktningstvång vore gällande, därstädes tillreddes eller serverades, innan detsamma i likhet med annat infört kött undergått vederbörlig besiktning.

Även i första paragrafens nu gällande bestämmelse att köttbesiktningstvång kan stadgas endast för »stad eller visst område därav» har förändring syntes veterinärläkarföreningen erforderlig. Många stations-, industri- och andra samhällen hade numera ett så stort innevånarantal, att detta betydligt överstege åtskilliga städers, något som enligt föreningens åsikt påkallade sådan förändring i omordade bestämmelse, att köttbesiktningstvång måtte kunna införas även i de andra samhällen än städer, inom vilka hälsovårdsstadgan för rikets städer vunnit tillämpning.

Därjämte har veterinärläkarföreningen såsom en brist i nuvarande slakthuslag framhållit, att i förevarande paragraf endast talades om färskt, rått kött. Det låge nämligen ytterst nära till hands att tänka sig — och erfarenheten hade även bekräftat, att så i verkligheten skedde — att kött efter sjuka djur, vilket ej kunde i färskt tillstånd till salu hållas inom en stad med köttbesiktningstvång, utom densamma saltades, röktes eller på annat sätt tillreddes för att sedermera, då genom en sådan behandling tecknen på att köttet härstammade från sjuka djur i möjligaste mån utplånats, till sådan stad införas för att där till salu hållas utan föregående besiktning. Genom ett dylikt förfaringsätt kunde naturligtvis hygieniska vådor uppstå. Härtill komme, att de yrkesidkare, som underkastat sig köttbesiktningstvånget, bleve i hög grad lidande och utsatta för en illojal konkurrens, vilken i icke ringa grad verkade hämmande på deras hantering. Då ett för dylika missbruk utsatt samhälle syntes böra kunna skydda sig häremot, har veterinärläkarföreningen ansett, att i § 1 borde upptagas en bestämmelse, avsedd att, där stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet så bestämde, förhindra införsel av på ett eller annat sätt konserverade, okontrollerade köttvaror.

Medicinalstyrelsen har i sitt ovanberörda utlåtande den 28 maj 1909 meddelat, att vid tillämpning i praktiken av de uti nu gällande slakthuslags § 1 mom. 1 meddelade föreskrifterna olika tolkningar gjort sig gällande angående vad som menas med färskt, rått kött.

Å ena sidan hade man ansett, att därmed skulle avses endast den

*Medicinal-
styrelsen den
28 maj 1909.*

§ 1. egentliga kroppsmuskulaturen med däri innesluten ben- och fettvävnad, å den andra sidan åter hade man hållit före, att ordet kött i detta sammanhang borde givas vidsträcktare betydelse, och menat, att därmed borde förstås alla de delar av ett djur, vilka ägnade sig till människoföda. Denna sistnämnda tolkning av ordet kött hade länge varit gällande i vissa utländska stater. I Tyskland hade en sådan tolkning blivit officiellt erkänd i en år 1908 fastställd ny instruktion för besiktning av från utlandet importerat kött, i vilken instruktion åt ordet kött givits följande vidsträckt definition: »Fleisch sind alle Teile von warmblütigen Tieren, frisch oder zubereitet, sofern sie sich zum Genusse für Menschen eignen». Denna definition vore, enligt medicinalstyrelsens förmenande, åtminstone då fråga vore om inrikes, kommunal köttkontroll, alltför vidsträckt.

Av slakthusstyrelsen i Malmö hade i skrivelse till veterinärläkareföreningen föreslagits, att i den svenska lagen om köttbesiktning och slakthus måtte intagas en så lydande definition på vad som menades med kött: »Med kött förstås här varje till människoföda användbar del av ifrågavarande djur». Förutom kött med därtill hörande organ komme emellertid till kommuner med köttbesiktningstvång helt säkert att införas talg, ister, magar och tarmar samt även annat slaktavfall. Skulle den av slakthusstyrelsen i Malmö föreslagna definitionen på kött vinna fastställelse, kunde, enligt medicinalstyrelsens mening, sådana djurdelar som de nyssnämnda icke utan besiktning införas i städer med köttbesiktningstvång. En tillförlitlig undersökning av sådana delar vore icke blott svår att utföra utan därtill komme ock, att det i praktiken vore omöjligt att åsätta dessa djurdelar stämplars enligt lagens föreskrift, varför erforderlig kontroll över att sådana varor blivit undersökta icke eller åtminstone endast med svårighet skulle kunna utövas.

Det syntes även medicinalstyrelsen vara uppenbart att, därest med färskt, rått kött av nötkreatur och andra i lagen omnämnda djur endast skulle få avses den egentliga muskulaturen, en hel del av de viktigaste inre organen komme att undandragas vederbörlig besiktning. Härigenom komme den undersökning av i ett samhälle tillsaluhållna köttvaror, som genom lagen i fråga föreskrivits, icke att bli tillfredsställande, och detta såväl på den grund att undersökningen av köttet, då de för densammas utförande oundgängligen nödvändiga organen icke medföljde, ej bleve effektiv, som ock så till vida att inälvor efter sjuka djur utan hinder skulle kunna i ett sambälle införas.

Medicinalstyrelsen, som hölle före, att det av veterinärläkareföreningen föreslagna tillägget »andra färska, till människoföda använd-

bara delar» skulle komma att inbegripa en del slaktavfall, som icke borde underkastas besiktningstvång, har i anslutning till vad styrelsen anfört föreslagit, att i en särskild paragraf måtte upptagas definitionen på ordet kött. Denna paragraf, som borde vara lagens första paragraf, syntes medicinalstyrelsen böra erhålla följande lydelse:

»Med ordet 'kött' i denna lag förstås icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan ock jämte blod de djurdelar, som enligt föreskrift av Konungen skola medfölja köttet, då det förelägges till besiktning».

Mot veterinärläkarföreningens övriga förslag till förändringar i nu gällande slakthuslags första paragraf har medicinalstyrelsen icke haft något att erinra.

Medicinalstyrelsen delar sålunda veterinärläkarföreningens uppfattning, att icke blott tillsaluhållandet och utbudandet utan även bearbetandet till försäljning av sådant färskt, rått kött, som i detta lagrum avsåges, borde vara förbjudet inom samhälle med köttbesiktningstvång, försåvitt köttet icke blivit vederbörligen besiktigt och godkänt. Ett dylikt tillägg syntes medicinalstyrelsen så mycket mera önskvärt, som just i fabriker för tillverkning av korv, sylta och dylikt försök ofta gjordes att insmuggla och förarbeta kött efter sjuka djur.

Mot vad veterinärläkarföreningen föreslagit därom att kött, som användes på offentliga restaurationer och dylika ställen inom kommuner, där köttbesiktningstvång vore gällande, skulle vara underkastat köttbesiktningstvång, har medicinalstyrelsen icke haft något att erinra.

Att köttbesiktningstvång borde kunna införas jämväl i andra större samhällen än städer har synts även medicinalstyrelsen påtagligt och styrelsen har på grund härav icke haft något att erinra mot en utvidgning i detta avseende av bestämmelserna i lagens § 1. Enligt styrelsens mening borde emellertid föreskrift härom meddelas i ett särskilt moment. Det syntes styrelsen vara av så mycket större vikt, att köttbesiktningstvång kunde stadgas även för köpingar, municipal- och andra större samhällen, som dessa samhällen i annat fall, i samma mån som de stora och medelstora städerna ordnade sitt köttbesiktningsväsende, antagligen komme att få emottaga det sämre kött, vilket icke utan risk kunde införas till städerna. För en dylik risk borde dessa samhällen sättas i tillfälle att skydda sig.

Medicinalstyrelsen har icke heller funnit anledning till anmärkning mot den av veterinärläkarföreningen föreslagna tilläggsföreskriften om befogenhet för vederbörande stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet att genom erforderliga föreskrifter förhindra införsel till samhället av vissa tillredda köttvaror, därest icke de djurkroppar, från vilka dessa

§ 1. varor härstammade, blivit vederbörligen besiktigade. En sådan föreskrift komme visserligen, enligt styrelsens mening, sällan att tillämpas i praktiken, men det syntes dock styrelsen vara tydligt, att en hel del av de stora fördelar ett samhälle — kanske med betydande kostnader — hoppats vinna genom köttbesiktningstvängets införande helt och hållet kunde göras om intet genom en samvetlös konkurrens från utomboende slaktare och handlande med dylika mer eller mindre beredda varor, vilka på grund av sin beskaffenhet antingen icke alls eller endast högst ofullständigt kunde kontrolleras.

*Departements-
chefen.*

Att en definition på vad som i slakthuslagen menas med ordet »kött» införes i lagen synes mig välbetänkt, då den ovisshet, som nu vid besiktning av kött ofta råder om detta ords verkliga innebörd, därigenom blir undanröjd. Den av medicinalstyrelsen föreslagna formuleringen synes mig dock mindre lämplig, enär det lätt låter tänka sig, att även andra till människoföda användbara djurdelar än de, vilka Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva skola vid besiktningen medfölja köttet, synas böra vara underkastade köttbesiktningstväng. Den av slakthusstyrelsen i Malmö föreslagna definitionen torde åter, såsom medicinalstyrelsen anmärkt, vara alltför vidsträckt. Utom de av medicinalstyrelsen särskilt omnämnda djurdelarna (talg, ister, tarmar och magar) kunna givetvis ej heller hjärna och blod åsättas stämpel. Någon utväg att på ett tillfredsställande sätt beteckna dessa djurdelar såsom vid besiktning godkända har emellertid slakthusstyrelsen ej antytt. Visserligen skulle tarmar och magar kunna förses med bevis fästade vid djurdelen med plomberad metalltråd och beträffande övriga ovannämnda djurdelar kunde godkännandet utmärkas genom stämpel å förvaringskärl eller emballage. Men vidfästade av tillräckligt antal bevis skulle i många fall taga i anspråk så mycket arbete, att detta ej kan anses uppvägt av de därmed förenade fördelarna, och möjligheten att använda det stämplade kärlet eller emballaget för icke besiktigade djurdelar av samma slag som de, vilka däri förvarats, är alltför i ögonen fallande för att icke i stor utsträckning försökas. Man torde därför böra nöja sig med att under ordet kött i lagens mening inbegripa de mest betydande av de djurdelar, som kunna åsättas stämpel. Dit höra — förutom kroppsmuskulaturen med däri inneslutna ben, fettvävnad, bindväv och lymfkörtlar — huvud med tunga, lungor, hjärta, lever, njurar samt beträffande kött av kor även juver. Då jag i likhet med medicinalstyrelsen finner det riktigt att låta definitionen på kött ingå i lagen såsom en särskild paragraf, synes mig § 1 böra erhålla följande lydelse:

»Till kött räknas i denna lag icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan ock huvud med tunga, lungor, hjärta, lever och njurar samt beträffande kött av kor även juver.»

§ 1.

En skärpt kontroll i fråga om det färska, råa kött, som inom samhällen med köttbesiktningstvång användes vid tillverkning för försäljning av till människoföda avsedda varor är säkerligen mångenstädes välbehöflig. Detsamma gäller om det färska, råa kött, som användes vid tillredning å restauranter och andra offentliga spisningsställen. Vid sådan tillredning oskadliggöres ju endast i vissa fall kött, som tilläventyrs härstammar från sjuka djur, och försiktigheten torde därför bjuda att inom samhälle med köttbesiktningstvång vid beredning av föda för utspisning å sådana ställen endast kött, som besiktigats och stämplat, får komma till användning.

Redan tidigare har ifrågasatts att bereda tillfälle för andra större samhällen än städer att införa köttbesiktningstvång. I de förslag vid 1897 års riksdag, som ledde till antagandet av nu gällande lag i ämnet, fanns intagen bestämmelse i denna riktning. Lagutskottet fann emellertid, att behov av dylikt tvång ej ansetts förefinnas, åtminstone i vida ringare mån än i städerna, och anförde jämväl som skäl mot den ifrågasatta bestämmelsen, att betydande svårigheter mött, att till ifrågavarande samhällen utsträcka lagens tillämplighet. Som känt vore, ägde Konungen på grund av sin administrativa lagstiftningsmakt att ensam bestämma, vilka samhällen som i fråga om hälsovård skulle vara med stad likställda; och en följd härav skulle bliva att, därest dylika samhällen tillerkändes rätt till köttbesiktningstvång, den ifrågasatta lagens tillämpningsområde kunde av Konungen, utan Riksdagens hörande, inskränkas eller utvidgas. Då detta ej kunde anses lämpligt, hade annan utväg ej funnits än att utesluta »med stad i avseende på hälsovård likställt samhälle» från rätt till köttbesiktningstvång.

De av utskottet härutinnan anförda skälen synas mig ej hållbara. Den utvidgning i lagens räckvidd, som genom ifrågavarande av veterinärläkarföreningen föreslagna och av medicinalstyrelsen tillstyrkta bestämmelse skulle komma till stånd, torde redan på grund av vad såväl föreningen som styrelsen beträffande denna punkt anført få anses fylla ett både känt och erkänt behov. Till de sålunda åberopade skälen kan jag ytterligare lägga, att av särskilt för ändamålet utsedda deputerade till mig överlämnats utdrag ur protokoll, hållet vid Tranås köpings kommunalnämnds sammanträde den 23 februari 1912, av vilket framgår, att nämnden beslutat anhålla, att Tranås köping, i likhet med rikets städer, finge införa köttbesiktningstvång eller, om detta ej läte sig göra, att sådan för-

§ 1. ändring bleve vidtagen i gällande slakthuslag, att köttbesiktningstvång finge införas ej blott i städer utan även i köpingar och övriga samhällen, där hälsovårdsstadgan för rikets städer vore gällande. Samma uttalande beslöts enhälligt å ett samma dag i Tranås hållet sammanträde, vilket var besökt av omkring 200 av ortens större och mindre jordbrukare samt andra intresserade, varjämte underdånig skrivelse i ämnet den 5 mars 1912 överlämnats av ordföranden vid sistnämnda sammanträde. Såsom skäl för dessa framställningar och uttalanden hava framhållits de svårigheter, som genom införande i Stockholm av slakttvång vållats ortens köttproducenter och handlande med kött, för vilka huvudstaden varit en god avsättningsort.

Vad vidare angår lagutskottets erinran att genom den föreslagna bestämmelsen lagens tillämpningsområde kunde av Konungen utan Riksdagens hörande utvidgas, torde denna anmärkning hava så mycket mindre fog för sig som redan enligt det av utskottet omarbetade, sedermera lag vordna förslaget enahanda förhållande inträder i och med stadsrättighetens förlänande.

Beträffande förslaget att i denna lag inrymma rätt för stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet i samhälle med köttbesiktningstvång att förbjuda införsel dit av vissa tillredda köttvaror, därest icke de djurkroppar, från vilka dessa varor härstammade, blivit vederbörligen besiktigade, så torde ett sådant förbuds efterlevnad och kontrollen därå erbjuda så många praktiska svårigheter att det näppeligen kan vara lämpligt att i lagen införa en sådan bestämmelse. Uppsikten över förbudets efterlevnad skulle här, i olikhet mot vad som föreslagits i fråga om motsvarande tillverkning inom samhällen med köttbesiktningstvång, äga rum först sedan varan är färdig till försäljning och således i flertalet fall först sedan stämplarna försvunnit. För att under sådana förhållanden bevis från säljarens sida skulle kunna åvägabringas därom, att råmaterielet är besiktigat, skulle erfordras en stadigvarande kontroll å tillverkningsplatsen samt märkning av den färdiga produkten. En sådan anordning skulle givetvis särskilt för de mindre tillverkarna utom samhällen med besiktningstvång medföra allt för betungande kostnader. Samhällen, där hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter angående stad tillämpas, sakna ju dessutom ingalunda möjlighet att skydda sig för hygieniska vådor av beskrivna slag, och i fråga om städer, där slakthus tvång är gällande, hava dessa genom nådiga förordningen den 31 december 1897 angående åtgärder mot missbruk i vissa fall vid bedrivande av slakterirörelse m. m. beretts ytterligare skydd i nämnda hänseende, ett

skydd som torde böra utsträckas även till andra samhällen med köttbesiktningstvång. § 1.

Sista punkten i § 2 mom. 1 i nu gällande lag innehåller sådant §§ 2 och 3. undantag från i nämnda paragraf omförmält slakttvång, att nedslaktning av kreatur, vilkas kött är avsett huvudsakligen för utförsel ur riket, må i stad med slakttvång äga rum inom sådan för ändamålet särskilt anordnad och under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning (export-slakteri), varom närmare bestämmelser äro träffade i slakthuslagens § 3.

Veterinärläkarföreningen har föreslagit, att såväl förenämnda punkt som § 3 måtte ur lagen uteslutas samt att alla bestämmelser såväl beträffande exportslakterier som rörande utförsel av kött måtte sammanföras i en särskild författning. För den händelse Kungl. Maj:t emellertid icke skulle anse detta lämpligt, har föreningen föreslagit, att i § 3 måtte företagas sådan förändring, att exportslakteri ej skulle få anläggas i stad med slakttvång samt att i nämnda paragraf omnämnd »annan slakterianstalt, belägen utom stad», ej skulle kunna ställas under sådan kontroll, som avsåges i slakthuslagen.

Veterinär-
läkarföre-
ningen den
18 oktober
1907.

Det syntes nämligen föreningen uppenbart, att slakt av kreatur, vilkas kött vore avsett för utförsel ur riket, kunde ske icke blott lika väl utan även avsevärt bättre vid ett med allehanda tekniska hjälpmedel utrustat kommunalt slakthus än vid ett privatslakteri. Härtill komme, att då inga av de åtgärder, som kunde vidtagas för betryggande av Sveriges export av kött till utlandet, finge försummas, man måste tillse, att kontrollen över till export avsett kött bleve så effektiv som möjligt. Denna kontroll måste av nära till hands liggande skäl bliva mycket effektivare vid ett kommunalt slakthus än vid ett exportslakteri. Huvudsakligen av detta skäl borde, enligt föreningens mening, exportslakterier ej få anläggas i städer med slakttvång och detta så mycket mindre som, enligt vad föreningen hade sig bekant, »exportslakterier» funnes, som huvudsakligen dreve sin rörelse för den inhemska marknaden och endast till en ringa del för den utländska. Föreningen har särskilt framhållit och betonat den osunda konkurrens, som från sådana privata slakterier kunde komma att drivas mot de offentliga slakthusen. Denna konkurrens kunde för de senare bliva så mycket mera ödesdiger, som exportslakterierna hade rättighet att begagna samma stämpel som de kommunala slakthusen och det i de förra slaktade och besiktigade köttet således icke kunde skiljas från det i de senare uppslaktade.

§§ 2 och 3.
*Medicinal-
 styrelsen den
 28 maj 1909.*

Även medicinalstyrelsen har ansett, att bestämmelser om export-slakteriernas läge och anordning samt kontrollen över dessa slakteriers beskaffenhet och driften vid desamma borde utfärdas i samband med de bestämmelser, som kunde komma att meddelas beträffande utförsel av kött ur riket, då för detta slag av anstalter fordrades alldeles särskilda föreskrifter. Om så emellertid icke befunnos lämpligt, syntes det även medicinalstyrelsen, att i § 3 borde vidtagas de av veterinärläkarsföreningen föreslagna förändringarna. I sammanhang härmed har medicinalstyrelsen framhållit vikten av att de stämplor, som åsattes kött, slaktat och besiktigt i exportslakteri, erhöles annan form än de, som kunde komma att bestämmas för kött, besiktigt inom kommun med slakthus- och köttbesiktningstvång eller enbart det senare. Att skillnad borde förefinnas mellan stämplorna vid de kommunala, offentliga slakthusen och de privata slakterianstalterna motiverades, enligt styrelsens mening, även därav att kontrollen vid de förra måste bliva effektivare och gedignare än vid de senare, även om de privata slakterierna stode under offentlig uppsikt. Vid de kommunala slakthusen funnes en avsevärt större personal till förfogande, varjämte denna, på grund av de goda löne- och andra förmåner, som erbjödes där anställda veterinärer, kunde räkna på att få veterinära krafter med den bästa teoretiska och praktiska specialutbildning i vad till slakthus- och köttbesiktningstvång hörde. Veterinärerna vid de offentliga slakthusen hade dessutom en fullt självständig och oberoende ställning.

Utöver dessa förändringar i slakthuslagens nu gällande andra och tredje paragrafer har medicinalstyrelsen för sin del jämväl föreslagit vissa andra.

I § 2 mom. 1 meddelas närmare bestämmelser angående »slakt-tvång». Då det här gäller icke ett tvång att slakta utan skyldighet att slakta på ett bestämt ställe, nämligen i det offentliga slakthuset, har det syntes medicinalstyrelsen, att ordet »slakttvång» överallt i lagen borde utbytas mot »slakthus-tvång», vilket ord styrelsen ansåge bättre beteckna det slags tvång, som här avsåges.

*Medicinal-
 styrelsen den
 21 september
 1910.*

Vidare föreskrives i förevarande § 2 mom. 1, bland annat, att slakttvång må i stad eller visst område därav av Konungens vederbörande befallningshavande stadgas, sedan offentligt slakthus enligt av Konungens befallningshavande, efter sakkunnigas hörande, gillad plan blivit uppfört och efter av Konungens befallningshavande föranstaltad avsyning godkänt.

I sin oförmälda underdåniga skrivelse den 21 september 1910

har medicinalstyrelsen beträffande nämnda föreskrift anført, att densamma §§ 2 och 3. utan tvivel medfört en viss nytta i fråga om de slakthusanläggningar, som redan uppförts eller planlagts i vårt land. Det syntes emellertid medicinalstyrelsen, att ännu bättre resultat i antydda hänseende skulle kunna uppnås, om en och samma myndighet för framtiden finge omhändervä granskningen av såväl planerna som ock ritningarna i övrigt till dessa för den allmänna hälsovården i så många avseenden viktiga inrättningar; och ansåge styrelsen det lämpligt, att denna granskning anförtroddes åt medicinalstyrelsen, där erforderlig sakkunskap för nämnda angelägenhets handhavande alltid torde stå till buds.

I sammanhang härmed har medicinalstyrelsen i sin sistberörda skrivelse beträffande inspektionen över de offentliga slakthusen framhållit, att dylik inspektion icke vore direkt föreskriven annat än i § 3 i nådiga instruktionen för läns-, stads-, distrikts- och andra civila veterinärer den 19 oktober 1888, sådan denna paragraf lyder enligt nådiga kungörelsen den 22 november 1901, där föreskrift meddelats, att Kungl. Maj:ts befallningshavande kunde, då detta syntes erforderligt, förordna länsveterinär att utöva inspektion såväl vid kreatursmarknader och djurutställningar som ock av allmänna och enskilda slakterier och korvfabriker inom distriktet. Uppenbarligen syntes emellertid även föreskrifterna i nådiga instruktionen för läkare, som vore för hälso- och sjukvården inom visst område anställda, ävensom för andra, som utövade läkar-konsten, den 31 oktober 1890, särskilt i § 9, avse sådan inspektion, varom här vore fråga. De kommunala kreatursmarknaderna och offentliga slakthusen stode sålunda redan nu under en viss uppsikt av statens organ. Då emellertid särskilt de senare anläggningarna komme att få allt större betydelse ej blott för hygienien inom de samhällen, där de vore belägna, utan även för andra kommuner, enär transport från ett samhälle till ett annat av vid de offentliga slakthusen uppslaktat kött kunde komma att mera än hittills skett äga rum, ansåge sig medicinalstyrelsen böra hemställa om intagande i slakthuslagen av sådan bestämmelse, att medicinalstyrelsen finge vid behov låta inspektera offentliga slakthus och kreatursmarknadsplatser ävensom andra i samband med dylika inrättningar anordnade anläggningar.

Över denna medicinalstyrelsens framställning har, såsom jag redan i det föregående omförmält, underdåniga utlåtanden inforrats från överståthållarämbetet och samtliga Kungl. Maj:ts befallningshavande, som alla med undantag av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kronobergs län i huvudsak tillstyrkt, vad medicinalstyrelsen föreslagit. Nämnda

Överståt-
hållarämbetet
och Kungl.
Maj:ts
befallnings-
havande.

§§ 2 och 3. Kungl. Maj:ts befallningshavande har ansett sig endast under den förutsättningen kunna biträda förslaget att till medicinalstyrelsen överflytta granskningen av planer och ritningar till offentliga slakthus, att förslaget innebure endast skyldighet för Kungl. Maj:ts befallningshavande att, innan dylikt ärende avgjordes, i berörda avseende inhämta medicinalstyrelsens yttrande. Såsom skäl härför har nämnda Kungl. Maj:ts befallningshavande anfört, att vid denna granskning jämväl andra faktorer än enbart sanitära borde tagas i betraktande. Vissa Kungl. Maj:ts befallningshavande hava mot medicinalstyrelsens förevarande förslag gjort mer eller mindre väsentliga erinringar. Sålunda har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Malmöhus län ansett sig särskilt böra betona, att avsikten givetvis måste vara, att medicinalstyrelsens åtgörande borde komma att inskränka sig till nämnda granskning, vadan det alltså fortfarande skulle ankomma på Kungl. Maj:ts befallningshavande att pröva, huruvida slakttvång skulle införas eller ej. Kungl. Maj:ts befallningshavande i Hallands län har, under erkännande av den sakkunskap för granskning ur hygienisk synpunkt av planer och ritningar till slakthus, varöver medicinalstyrelsen förfogade, förklarat sig likväl icke kunna anse det fullt välbetänkt att beröva de lokala myndigheterna varje möjlighet att utöva inflytande på bedömandet av ifrågakvarande ärenden. Därest behandlingen av dem uteslutande skulle handhavas av medicinalstyrelsen, befarade Kungl. Maj:ts befallningshavande, att de för varje ort säregna förhållandena måhända icke i tillbörlig mån skulle vinna beaktande och ärendena möjligen skulle komma att bedömas alltför uteslutande ur hygienisk synpunkt utan tillräcklig hänsyn till de ävenledes viktiga ekonomiska förhållandena. Med anledning härav har det synts Kungl. Maj:ts befallningshavande, att det borde åläggas medicinalstyrelsen att före avgörandet av dylikt ärende inhämta yttrande av Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande.

Beträffande ifrågasatt berättigande för medicinalstyrelsen att låta inspektera offentliga slakthus och kreatursmarknadsplatser har överståthållarämbetet uttalat, att, därest efter sådan inspektion yrkande komme att framställas om ändring av bestående förhållanden, prövning av dylikt yrkande borde tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshavande, som fortfarande skulle hava att föreskriva rättelse och meddela föreskrift om upphävande av köttbesiktnings- och slakttvång. Kungl. Maj:ts befallningshavande i Malmöhus län har hemställt, att genom det medicinalstyrelsen lämnade medgivandet icke måtte ske någon inskränkning i den Kungl. Maj:ts befallningshavande nu tillkommande befogenhet att genom tjänsteläkare och länsveterinärer öva uppsikt över dylika anstalter. Även Kungl.

Maj:ts befallningshavande i Hallands län har framhållit, att Kungl. §§ 2 och 3. Maj:ts befallningshavande, som enligt gällande landshövdinginstruktion ägde vaka över, att vederbörande i städerna och på landet fullgjorde sina åligganden i avseende å hälsovården, syntes böra bibehållas vid sin befogenhet att själv föranstalta om dylik inspektion, varjämte samma Kungl. Maj:ts befallningshavande dels betonat vikten av att vederbörande länsstyrelse erhöle meddelande om de genom medicinalstyrelsens försorg anordnade inspektioner samt vad vid dessa förekommit, dels såsom sin mening uttalat, att dylika inspektioner borde omfatta jämväl köttbesiktning utan samband med slakthus. Även slakthusstyrelsen i Göteborg har i av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Göteborgs och Bohus län infordrat utlåtande över medicinalstyrelsens ifrågavarande framställning framhållit lämpligheten av, att medicinalstyrelsen bleve satt i tillfälle att föranstalta om inspektion av köttbesiktningsbyråer, varigenom en effektiv kontroll över verksamheten vid dem skulle åstadkommas. Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västmanlands och i Jämtlands län hava ansett inspektion genom medicinalstyrelsens försorg av kreatursmarknadsplatser ej vara av behovet påkallad. Där dylik inspektion tilläventyrs kunde anses behövlig, syntes det dessa Kungl. Maj:ts befallningshavande, att denna kunde, såsom medicinalstyrelsen även anmärkt, ske på grund av § 9 i läkarinstruktionen.

Vid behandlingen av förevarande § 2 har medicinalstyrelsen i sin förstberörda skrivelse den 28 maj 1909 upptagit till prövning även den av mig i det föregående omförmälda framställningen från Kungl. Maj:ts befallningshavande i Södermanlands län. Med stöd av vad i denna framställning anförts har medicinalstyrelsen föreslagit intagande i § 2 av en bestämmelse därom, att Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande måtte kunna, då giltigt skäl därtill förefunnes och efter medicinalstyrelsens hörande, medgiva att, om slakthustvång stadgats för stad, djurägare, bosatt utanför dess planlagda område men inom av Kungl. Maj:ts befallningshavande för slakthustvånget bestämd gräns finge, utan hinder av det stadgade slakthustvånget, för förbrukning i eget hushåll slakta egna husdjur annorstädes än i det offentliga slakthuset.

Medicinalstyrelsen den 28 maj 1909.

Medicinalstyrelsen säger sig visserligen endast efter tvekan kunnat tillstyrka ett sådant tillägg till nu ifrågavarande paragraf, enär styrelsen väl insåge, att om ett sådant tillägg fogades till nu gällande bestämmelser, försök komme att göras att kringgå lagens föreskrifter och syften. Men styrelsen insåge samtidigt till fullo, att olägenheter för enskilda djurägare i vissa fall kunde uppstå genom de föreskrifter, som i antydda hän-

§§ 2 och 3. seende nu gällde. Styrelsen hölle dessutom före, att Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande icke skulle annat än i speciella fall begagna sig av denna rättighet att medgiva undantag beträffande slakthustvångets utsträckning samt att Kungl. Maj:ts befallningshavande för övrigt hade medel i sin hand att stävja de försök till missbruk, som från en del mindre nogräknade personer antagligen komme att göras för att med sistnämnda lagbestämmelse som skydd kringgå lagens huvudbestämmelse. Uppenbart vore, att undantag av ifrågavarande slag icke borde få gälla de delar av staden, som låge i den närmare omgivningen av det planlagda området.

Departements-
chefen.

Såväl veterinärläkarföreningen som medicinalstyrelsen hava föreslagit, att stadgandena om exportslakterier måtte uteslutas ur slakthuslagen och jämte bestämmelserna beträffande utförsel av kött sammanföras i en särskild författning. Samma uppfattning har uttalats av de sakkunniga, som på grund av nådigt bemyndigande den 25 maj 1908 av mig tillkallades att inom jordbruksdepartementet biträda vid utredning av bland annat vilka möjligheter, som förefunnes för export av kött från Sverige samt vilka bestämmelser, som borde utfärdas för tryggande av en sådan köttutförsel. I sitt den 11 december 1909 avgivna betänkande hava de sakkunniga överlämnat förslag till bestämmelser i ämnet, vilka förslag jag har för avsikt att framdeles underställa Kungl. Maj:ts nådiga prövning. De sakkunniga hava såsom skäl för uteslutande ur slakthuslagen av berörda stadganden särskilt framhållit, hurusom frågan om exportslakteriernas användning samt om besiktningen vid desamma icke stode i egentligt sammanhang med de ämnen, varom lagen angående köttbesiktning och slakthus handlade.

Detta synes även mig självklart i den mån exportslakteriernas verksamhet avser uppslaktning av kött för utförsel ur riket. Jag anser därjämte den föreslagna förändringen fördelaktig ur den synpunkten att det ofta kan bliva nödvändigt att i de bestämmelser, vilka röra vår utförsel av kött, och således även i dem, som avse exportslakterierna, vidtaga större eller mindre förändringar och jämkningar alltefter som de länder, till vilka vi exportera köttet, förändra sina rörande köttinförseln meddelade föreskrifter.

Med exportslakteri i den nuvarande lagens mening avses emellertid slakteriinnrättning, som *huvudsakligen* är avsedd för utförsel av kött. Lagen utesluter således icke möjligheten för exportslakteri att i ringare omfattning arbeta även för den inhemska marknaden. Det ligger ju

nära till hands att låta jämväl exportslakteriernas verksamhet därutinnan §§ 2 och 3. regleras av förevarande lag.

Lämpligheten av att få samtliga stadganden rörande exportslakterierna sammanförda i en författning synes dock tala för att även bestämmelserna rörande denna del av exportslakteriernas verksamhet utbrytas ur förevarande lag och i stället intagas i en blivande av Kungl. Maj:t utfärdad författning.

Med borttagande av 3 § skulle även bortfalla den enligt nu gällande lag enskild person, förening eller bolag tillkommande möjligheten att få annan slakterianstalt, belägen utom stad, ställd under offentlig kontroll. Detta stadgande synes icke hava fyllt något verkligt behov. Samtliga de slakterianstalter — 16 till antalet — som för närvarande stå under sådan kontroll, som avses i § 3 i lagen, hava anmälts såsom exportslakterier. Möjligen kan härav icke dragas någon bestämd slutsats om stadgandets fullständiga obehövlighet, men i varje fall torde detsamma böra utgå av den anledning att det icke torde vara lämpligt, att de offentliga slakthusen, i vidare mån än hänsynen till exporten kräver, utsättas för konkurrens av privata, av staten kontrollerade slakteriinrättningar.

Mot medicinalstyrelsens förslag att i slakthuslagen utbyta ordet »slakttväng» mot »slakthustväng» har jag icke något att erinra.

Detsamma gäller om medicinalstyrelsens förslag att åt styrelsen överlåta granskningen av plan och ritningar till slakthus. På de av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Hallands län anförda skäl anser jag emellertid, att medicinalstyrelsen vid ovanberörda granskning bör före ärendets avgörande inhämta yttrande av Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande, varjämte det synes mig, att samma myndighet, som granskat och fastställt ritningar och plan, även bör avsyna och eventuellt godkänna den uppförda anläggningen.

Beträffande medicinalstyrelsens förslag att även åt styrelsen uppdraga att inspektera offentliga slakthus och kreatursmarknadsplatser ävensom andra i samband med dylika inrättningar anordnade anläggningar torde eventuella bestämmelser i detta ämne böra utfärdas av Kungl. Maj:t. Jag torde framdeles bliva i tillfälle att återkomma till denna fråga.

Då det måste anses vara av synnerlig vikt, att såväl slakthuslagens bestämmelser som i anslutning till densamma meddelade föreskrifter verka så litet som möjligt betungande för dem, som bliva av densamma beroende, anser jag nödigt, att sådant tillägg göres till slakthuslagen, att person, bosatt inom stad med slakthustväng men utanför det

§§ 2 och 3. planlagda området, må för förbrukning i eget hushåll slakta honom tillhöriga djur utom det offentliga slakthuset. De former, under vilka ett dylikt medgivande skulle lämnas, anser jag fullt betryggande för att de olägenheter, som medicinalstyrelsen säger sig möjligen befara av ett dylikt medgivande, icke skola komma att visa sig nämnvärt kännbara.

§ 4. I nu gällande lags § 4 mom. 1 är föreskrivet, att »besiktningsmannen skall vara legitimerad veterinär». Beträffande denna bestämmelse har medicinalstyrelsen anført, att om densamma vid tiden för 1897 års slakthuslags trädande i kraft kunde anses vara tillfyllest, så kunde detta dock numera icke sägas vara fallet. Teoretisk undervisning i köttkontroll och slakthusväsende meddelades visserligen vid veterinärinstitutet, men någon avsevärd praktisk utbildning i köttkontroll inginge icke i veterinärexamen. Med fästare avseende på den stora vikt, som enligt styrelsens förmenande låge därpå, att de ordinarie besiktningsmännen vid de offentliga slakthusen vore fullt vuxna sin uppgift, ansåge styrelsen, att såsom kompetens för dessa besiktningsmän borde fordras ytterligare specialutbildning i köttkontroll och slakthusväsende till den omfattning, som Kungl. Maj:t kunde komma att föreskriva. Denna utbildning borde huvudsakligen bestå uti under viss föreskriven tid bedrivna studier vid större offentligt slakthus inom eller utom landet.

Då Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande icke alltid kunde äga erforderlig personalkännedom om de veterinärer, som sökte befattning som besiktningsman å ort, där slakthus- eller köttbesiktningsstvang vore påbjudet, hade styrelsen trots det lända till fördel, om Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande, innan förordnande för dylik besiktningsman utfärdades, infordrade medicinalstyrelsens yttrande.

Departements-
chefen. Såväl nuvarande bestämmelser i denna paragraf som de föreslagna tilläggen torde vara av den art att de icke hava sin plats i denna lag utan att föreskrifter härutinnan böra utfärdas av Kungl. Maj:t. I stället för nuvarande bestämmelser torde därför böra insättas ett stadgande att närmare föreskrifter angående tillsättande och entledigande av besiktningsman utfärdas av Konungen.

§ 5. Slakthuslagens § 5 mom. 2 innehåller föreskrift att vid annan köttbesiktning enligt nämnda lag än den, som äger rum i samband med slakt i slakthus, skall undersökning av besiktningsman anställas, när fråga är om häst eller större nötkreatur än kalv, å minst fjärdedels kropp, men eljest å minst halv kropp.

Veterinärläkarföreningen har i sin framställning framhållit önskvärdheten av att kött finge till städerna införas endast i hela kroppar. Enär detta emellertid beträffande häst och fullvuxna nötkreatur vållade praktiska svårigheter, har föreningen föreslagit, att kött av dessa djurslag skulle föreläggas i minst halva kött, bestående av fram- och bakdelspart. Då enstaka fjärdedelsparter framfördes till besiktning, kunde detta i en del fall göra besiktningen otillförlitlig, enär många sjukdomar hade sitt säte företrädesvis i brösthålans, andra åter i bukhålans organ, därvid de förra lämnade spår efter sig på framdelsparterna, de senare på bakdelsparterna. På grund härav syntes det föreningen vara av avsevärd vikt, att besiktningsmannen vid besiktningen vore i tillfälle att samtidigt granska fram- och bakparter från samma sida.

§ 5.
Veterinärläkarföreningen
den 18 oktober 1907.

Medicinalstyrelsen har biträtt detta veterinärläkarföreningens förslag.

Medicinalstyrelsen
den 28 maj 1909.

De i lagförslaget § 1 omförmälda djurdelarna huvud med tunga, lungor, hjärta, lever, njurar och juver torde utan svårighet kunna besiktigas utan att samtidigt andra delar av djurkroppen föreläggas till undersökning. Stadgandet i § 5 mom. 2 synes mig därför böra begränsas att gälla vid besiktning av kött i vanlig bemärkelse.

Departementschefen.

Något skäl för förslaget att vid köttbesiktning, som avses i § 5 mom. 2, undersökning skulle anställas å hel kropp i fråga om andra djur än häst och större nötkreatur än kalv har icke anförts. Däremot synes mig förslaget att i fråga om häst och större nötkreatur än kalv köttet skall föreläggas till besiktning i minst halv kropp, som dock kan vara delad i fram- och bakdelspart, vara väl grundat.

Den i § 9 i denna lag förekommande bestämmelsen att närmare föreskrifter om besiktningen utfärdas av Konungen torde på grund av dess sammanhang med stadgandena i § 5 böra överflyttas till denna paragraf.

Veterinärläkarföreningen och medicinalstyrelsen hava föreslagit § 6 mom. 2. den förändring i § 6 mom. 2 att i nu gällande föreskrift därom att köttet under besiktningsmannens kontroll må försälas till tekniskt bruk ordet »försälas» måtte utbytas mot ordet »användas».

Mot den föreslagna förändringen har jag icke något att erinra, då numera såväl vid slakthus som vid köttbesiktningsbyråer anstalter böra vara träffade för att på fördelaktigaste sätt tillgodogöra sig kött av här ifrågakommande beskaffenhet. Under sådana förhållanden bör någon direkt försäljning av köttet, vilken alltid i hög grad måste försvåra kontrollen, icke behöva ifrågakomma.

§ 6 mom. 3. I § 6 mom. 3 är nu föreskrivet att, om vid besiktning anträffas kött, som först efter särskild behandling kan utan men för hälsan användas till människoföda, skall köttet under besiktningsmannens kontroll undergå sådan behandling samt, försett med särskild stämpel, där så ske kan, eller åtföljt av bevis om beskaffenheten ställas till ägarens förfogande mot skyldighet för honom att ersätta uppkommande kostnad för köttets behandling, varjämte i mom. 4 av samma paragraf föreskrives, att för sådant kött skall användas särskild stämpel. Det närmare utseendet av denna stämpel är fastställt genom bestämmelserna i § 9 av nådiga kungörelsen den 31 december 1897 med särskilda föreskrifter om besiktning och stämpling av kött enligt lagen om köttbesiktning och slakthus. I sistberörda paragraf föreskrives nämligen, bland annat, att om vid besiktning anträffas kött, som först efter särskild behandling kan utan men för hälsan användas till människoföda, skall köttet, efter sådan behandling, där så ske kan, förses med stämplor av *triangulär* form jämväl innehållande namnet på den ort, där avstämplingen skett, samt år och dag därför.

Vad först beträffar ovan omförmälda bevis har slakthusstyrelsen i Malmö i sin förut omnämnda skrivelse till veterinärläkarföreningen anfört, att erfarenheten visat, att stämplor mycket väl kunde anbringas å sådant kött, som avses i § 6 mom. 3, samt föreslagit att orden »där så ske kan eller åtföljt av bevis om beskaffenheten» måtte få utgå. Jämväl veterinärläkarföreningen och medicinalstyrelsen hava i av dem formulerade ändringsförslag uteslutit dessa ord.

Då, såsom jag förut framhållit, användandet av bevis är förenat med stora olägenheter, synes det mig synnerligen lämpligt att låta den ifrågavarande bestämmelsen samt den därå syftande hänvisningen i nu gällande lags § 1 utgå.

Veterinär-
läkarförening-
den den 18
oktober 1907.

Vidare har veterinärläkarföreningen i sin ovanberörda framställning påpekat, att kött ofta förekomme med mindre utbredda sjukliga förändringar eller annan avsevärd avvikelse från det normala, vilka köttfall varken borde helt kasseras och ej heller underkastas kokning, saltning eller dylikt för att utan men kunna användas till människoföda. Å andra sidan borde dylikt kött ej heller åsättas prima stämpel, då köttet härigenom gäves sken av att vara bättre än det verkliga vore. Att underkasta kött av ifrågavarande slag kokning eller saltning vore en onödig, alltför sträng åtgärd. Kokningen medförde nämligen alltid och saltningen oftast en värdeförminskning av varan, varför dessa

behandlingsmetoder, enligt föreningens mening, ej borde tillgripas annat § 6 mom. 3. än beträffande sådant kött, som först genom en sådan behandling kunde göras användbart till människoföda. Ur köttägarnas synpunkt syntes det därför föreningen rättvisast och ur hygienisk synpunkt tillrädligt, att sådant kött, varom här vore fråga, finge utan särskild behandling och efter vederbörande besiktningmans beprövande förses med ovannämnda triangulära stämpel.

Medicinalstyrelsen har beträffande den sålunda föreslagna förändringen till en början framhållit, att förenämnda triangulära stämpel varit avsedd att åsättas endast sådant kött, som undergått särskild behandling genom kokning, nedsaltning eller längre tids avkylning. Föreskrifterna om dylik särskild behandling av visst slags kött och åsättandet av närmare angiven särskild stämpel för sådant kött hade enligt medicinalstyrelsens mening tvivelsutan blivit meddelade för att utgöra ersättning för det särskilt i Tyskland vitt utbredda »Freibanksystemet». Beträffande detta system meddelar medicinalstyrelsen, att med »Freibank» menades ett under vederbörande hälsovårdspolismyndighet stående försäljningsställe, där kött, som vid besiktning befunnits vara behäftat med sådana sjukliga förändringar, att detsamma därför måste anses hava ett mindre värde, i små portioner samt i vissa fall antingen väl genomkokat eller genomsaltat till billigt pris tillhandahölles allmänheten under uppgift om varans beskaffenhet. Freibanksystemet vore av gammalt datum. Redan i mediet av 1300-talet utfärdades i en hel del tyska städer angående köttförsäljningen bestämmelser, genom vilka föreskrevs, att det goda och tadelfria köttet skulle försäljas från täckta, för väder och vind skyddade stånd på de bästa platserna å torgen, det sämre och från sjuka djur stammande på i det fria uppställda stånd (Bänken im Freien), vilka sistnämnda i regel voro uppställda på ganska långt avstånd från de förra. Emellertid hade det nutida freibanksystemet först under de sista 30 à 40 åren utvecklats sig till vad det nu vore. I Tyskland funnes i närvarande stund 600 till 700 samhällen med ordnad freibankinrättning. I Italien vore dessa försäljningsställen i lag påbjudna.

*Medicinal-
styrelsen den
28 maj 1909.*

Freibanksystemets fördelar syntes medicinalstyrelsen bäst framgå genom en kort översikt över den nutida köttbesiktningens väsen och natur. Köttbesiktningsslagsstiftningen i olika länder ställde i allmänhet den fordran på köttkontrollen, att den, förutom sin huvuduppgift att förhindra försäljningen av till människoföda skadliga eller otjänliga köttvaror, skulle söka verka därhän, att intet kött av felaktig beskaffenhet tillsaluhölles eller utbjödes under förtigande av dess underhållighet, eller,

§ 6 mom. 3. med andra ord, köttkontrollen borde även vaka över att kötthandeln skedde på lojalt sätt.

De köttbesiktningen utövande tjänstemännen måste naturligtvis se till att icke mera kött konfiskerades än som vore oundgängligen nödvändigt för att skydda den köttkonsumerande allmänhetens hälsa, och som en given följd härav måste en hel del kött av sjuka djur frigivas, för så vitt nämligen köttet, att döma av vetenskapliga och erfarenhetsrön, kunde anses vara helt och hållet oskadligt att förtära. I den fria handeln kunde sådant kött ej lämnas, då köttkonsumenterna hade rätt att fordra, att de där skulle erhålla kött efter fullt friska djur eller efter djur med endast sådana sjukliga förändringar att deras kött ur köttbesiktningssynpunkt måste betraktas vara alldeles ofarligt att förtära. Däremot syntes numera intet hinder böra förefinnas för att ur hälsovårdssynpunkt mindrevärdigt kött tillsaluhölles på bestämda ställen med uppgift om dess felaktiga beskaffenhet, i flertalet fall visserligen först sedan det behandlats genom kokning eller saltning och därigenom gjorts tjänligt till människoföda. Men i likhet med vad fallet vore utomlands borde även vederbörligen kontrollerat rått kött av ifrågavarande slag på samma ställen som det »särskilt behandlade» få försäljas. Genom en sådan åtgärd skulle dessa försäljningsställens verksamhet och nyttan med desamma komma att i avsevärd grad utvidgas. Kokning (sterilisation) av ur hygienisk synpunkt mindrevärdigt kött måste ju i åtskilliga fall under alla omständigheter ske, men en sådan behandling av köttet borde icke heller företagas i andra fall, än då detta vore nödvändigt, ty det råa köttet förlorade genom denna procedur en så avsevärd del av sin vikt, att en viss värdeminskning av detsamma uppstode. Ifrågavarande viktförlust uppginge i regel för nötkött ända till omkring 35 procent och för svinkött till omkring 25 procent.

Såsom bevis på att allmänheten även i vårt land vore benägen köpa sådant mindrevärdigt kött, om det försålles under offentlig kontroll, anför medicinalstyrelsen, att enligt uppgift i 1908 års berättelse från det offentliga slakthuset i Göteborg försålles vid därvarande köttbesiktningssbyrå under nämnda år följande mängder dylikt mindrevärdigt kött:

omkring	12,000	kilogram	kokt nötkött,
»	3,000	»	salt »
»	3,000	»	kokt svinkött,
»	1,700	»	salt »
»	600	»	stekflott.

Priset utgjorde för kokt nöt- och svinkött respektive 50 och 60 § 6. mom 3. öre per kilogram och för stekflott 70 öre per kilogram. Det salta nöt- och svinköttet försålades till respektive 45 till 65 och 75 till 85 öre per kilogram.

Liknande försäljningsställen funnes inrättade i Malmö och Stockholm. Även i dessa städer hade kött av ifrågavarande slag haft god avsättning.

Om än således de i § 6 mom. 3 av gällande slakthuslag meddelade föreskrifterna bidragit till ordnande av handeln med »steriliserat», mindrevärdigt kött, så hade dessa föreskrifter, enligt medicinalstyrelsens mening, å andra sidan så att säga stått hindrande i vägen för ordnande av den kontrollerade handeln med ur hygienisk synpunkt mindrevärdigt kött och detta så till vida åtminstone, som Kungl. Maj:t med avseende å de i § 6 av slakthuslagen givna föreskrifter rörande stämplars genom nådigt beslut av den 30 juni 1905 icke ansett sig kunna bifalla en av stadsfullmäktige i Ängelholm gjord underdånig ansökning om sådant tillägg till sistnämnda lagrum, att den däri fastställda stämpeln finge anbringas jämväl å i hygieniskt avseende mindrevärdigt kött, utan att detta underkastades »särskild behandling».

Medicinalstyrelsen anser med stöd av vad styrelsen sålunda anfört, att till § 6 mom. 3 borde göras ett tillägg i överensstämmelse med ett av veterinärläkarföreningen formulerat förslag av följande lydelse: »Sådan stämpel skall ock åsättas kött, som på grund av sjukliga förändringar, avmagring eller annan avsevärd avvikelse från det normala i likhet med nyssnämnda slags kött icke heller kan såsom fullgott anses, ehuru det utan sådan särskild behandling, varom ovan sägs, kan till människoföda användas.» Medicinalstyrelsen har emellertid härvid särskilt velat framhålla, att det här endast gällde en hygienisk kvalitetsbestämning, icke en sådan ur handelsynpunkt, ty varans handelsvärde kunde konsumenten själv bedöma, vadan någon handelskvalitetsbeteckning av kött icke behövde ifrågasättas.

Det framgår icke fullt klart av de gjorda uttalandena, ur vilken synpunkt det kött skulle bedömas, som det föreslagna tillägget omfattar. Medicinalstyrelsen har visserligen särskilt framhållit, att det här gällde endast en hygienisk kvalitetsbestämning och icke en sådan ur handelsynpunkt, men av andra uttryck i medicinalstyrelsens utlåtande och även av den föreslagna formuleringen synes dock som om den tanken icke varit främmande att bedömningen borde ske ur handelsvärdesynpunkt.

*Departements-
chefen.*

§ 6 mom. 3.

Ett rättvist bedömande av kött ur denna synpunkt är dock en vansklig sak särskilt med hänsyn till svårigheten att få önskvärd enhetlighet i grunderna för bedömningen. Säljaren blir i en mängd gränssfall beroende av besiktningsmannens subjektiva omdöme. Därtill kommer, att en gradering av kött ur nämnda synpunkt är främmande för det syftemål, som med nu gällande lag avsetts att vinnas. Att den tyska lagstiftningen i ämnet upptagit den i Freibanksystemet ingående bedömningen ur handelsvärdesynpunkt torde äga sin naturliga förklaring däri att därmed endast införlivats med lagstiftningen ett redan utbildat, sedan lång tid tillbaka bestående institut. I vårt land torde icke finnas tillräckligt underlag för en så betydande utsträckning av den kommunala köttkontrollens uppgifter.

Skulle åter bedömningen anses böra ske uteslutande ur hälsovårdssynpunkt, skulle väl meningen vara att framdeles som hittills under den triangulära stämpeln skulle falla endast sådant kött, som först efter undergången särskild behandling är tjänligt till människoföda. Kött, som kan utan men för hälsan förtäras utan att först undergå särskild behandling utöver vanlig tillredning, bör givetvis ur hälsovårdssynpunkt utan vidare godkännas.

Under nu angivna förutsättning skulle således det föreslagna tillägget avse kött, som visserligen kräver en särskild behandling före förtärandet men icke nödvändigtvis en behandling under besiktningsmannens kontroll utan endast t. ex. en särskilt grundlig kokning eller genomstekning vid anrättandet. Förslagets innebörd skulle följaktligen vara den, att en del av det kött, som enligt nuvarande mom. 3 steriliseras under besiktningsmannens kontroll, skulle utsläppas i marknaden i rått tillstånd, försett med den triangulära stämpeln.

En sådan bestämmelse vore icke utan sina vådor. Endast åsättande av den triangulära stämpeln torde icke vara nog för att bibringa allmänheten erforderlig insikt om faran att förtära köttet ifråga utan iakttagande av nödiga försiktighetsmått. Andra anordningar måste vidtagas för spridande av sådan kännedom såsom inrättande vid varje köttbesiktningsbyrå av försäljningsställe, där vid försäljningen av det råa triangelmärkta köttet uppgift kunde lämnas om de brister, som vidlådde köttet, och de åtgärder konsumenten borde vidtaga för dess oskadliggörande m. m. Det kan vidare ifrågasättas, huruvida i praktiken utlämnandet av sådant osteriliserat kött till försäljning skulle få någon större utsträckning. I tveksamma fall — och dessa torde i detta hänseende utgöra flertalet — skulle det säkerligen ligga mycket nära tillhands för

besiktningsmannen att av försiktighetsskäl alltjämt låta steriliseringen § 6 mom. 3. ske under hans kontroll.

Jag kan således icke finna, att tillräckliga skäl blivit anförda för en förändring i den föreslagna riktningen.

Veterinärläkarföreningen har vidare framhållit, att en konsument, § 6 mom. 4. som ej vore fackman, i många fall icke kunde särskilja i mindre stycken delat hästkött från nötkött. Under sådana förhållanden syntes det för-
*Veterinär-
läkareföre-
ningen den
18 oktober
1907.*

eningen vara av vikt, att i § 6 mom. 4 infördes bestämmelse om att särskild stämpel skulle användas för hästkött. Såsom stöd härför har föreningen anført, att hästkött mycket ofta fördes i handeln under benämningen »hamburgerkött», varigenom en med dessa förhållanden ej närmare förtrogen ännu lättare kunde förledas att köpa hästkött i den tro, att det vore nötkött, vilket senare i pris alltid ställde sig väsentligt högre.

Jämväl medicinalstyrelsen anser det i hög grad önskvärt, att ännu en stämpel upptages i mom. 4, nämligen en sådan för hästkött.
*Medicinalsty-
relsen den
28 maj 1909.*

Om emellertid även exportslakteriernas ställning till den offentliga kontrollen upptoges i slakthuslagen, måste, enligt styrelsens åsikt i § 6 mom. 4 även bestämmas om särskild stämpling eller märkning av sådant kött, som blivit för export godkänt i privat slaktanstalt.

I § 6 mom. 1 och 4 nu förekommande bestämmelser om stämp- § 6 mom. larnas antal och utseende torde böra uteslutas ur lagen och överflyttas 1 och 4. till den nådiga kungörelsen med särskilda föreskrifter om besiktning
Departementschefen.

och stämpling av kött. Från tid till annan visar erfarenheten, att ytterligare någon stämpel bör införas eller att utseendet av förhandenvarande stämpel i någon del bör ändras. Sådana behov synas böra kunna tillgodoses utan ändring i av Konung och Riksdag stiftad lag. Mom. 4 torde därför böra utgå och likaså de i mom. 1 givna bestämmelserna i omförmälda ämne. I stället bör i § 6 införas, att närmare föreskrifter om stämpelarnas antal och utseende meddelas av Konungen. Stadgandet i § 9 att närmare föreskrifter om stämpling av kött meddelas av Konungen torde ock i samband härmed böra överflyttas till § 6.

Slakthuslagens § 7 mom. 1 innehåller föreskrifter angående besvär § 7. över besiktningsmans beslut, vilka vid talans förlust böra inom viss tid ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande. I samma paragrafs andra moment är bland annat föreskrivet, att besiktningsman är skyldig att,

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 1 saml. 129 häft. (Nr 177.) 5

§ 7. då köttets ägare icke åtnöjes med besiktningsmannens beslut, lämna såsom bevismaterial tjänligt prov av köttet till ägaren.

*Veterinärlä-
karföreningen
den 18 okto-
ber 1907.*

Veterinärläkarföreningen har föreslagit, att nämnda i mom. 2 meddelade föreskrift måtte utgå. Då det i regel vore omöjligt att fälla ett bestämt omdöme om ett köttfalls tjänlighet till människoföda, med mindre hela köttfallet med därtill hörande inälvor förelades besiktningsmannen till undersökning, kunde, enligt föreningens mening, ett superarbitrium i de flesta fall ej avgivas med stöd av undersökning av ett såsom bevismaterial tillvarataget prov av ett köttfall.

Vidare har föreningen föreslagit ett tillägg till mom. 2 av innehåll att vid klagan över besiktningsmans beslut föreskriven behandling av mindrevärdigt kött icke får företagas förr än 24 timmar förflutit efter besiktningen.

*Medicinalsty-
relsen den 28
maj 1909.*

Medicinalstyrelsen anser, att ovan nämnda föreskrift på de anförda skälen borde utgå. I dess ställe synes det styrelsen, att sådan förändring borde ske i mom. 1 av föreliggande paragraf, att överklagandet av besiktningsmans beslut finge ske, i stället för hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, hos medicinalstyrelsen, som efter hörande antingen av läraren i köttkontroll vid veterinärinstitutet eller annan sakkunnig person ägde meddela utslag i ärendet.

*Departement-
schefen.*

Fullgiltiga skäl synas mig tala för de här föreslagna förändringarna. Särskilt lämpligt synes mig vara att åt medicinalstyrelsen överlämna prövningen av besvär över besiktningsmans beslut, i all synnerhet som denna styrelse numera, förutom i läraren i köttkontroll vid veterinärinstitutet, även i statens veterinärbakteriologiska anstalt har att tillgå den sakkunskap, som erfordras för åstadkommande av nöjaktigt betryggande utredning.

Det till mom. 2 föreslagna tillägget att vid klagan över besiktningsmans beslut föreskriven behandling av mindrevärdigt kött icke får företagas, förr än 24 timmar förflutit efter besiktningen, har givetvis tillkommit för att lämna medicinalstyrelsen eller köttägaren tillfälle att anordna kontrollbesiktning av det icke godkända köttet. Den föreslagna tiden av 24 timmar torde dock böra utsträckas till 48 timmar.

*§ 9.
Departement-
schefen.*

Bestämmelserna i § 9 mom. 1 i nu gällande lag torde av anledning jag vid föredragningen av §§ 5 och 6 anført böra överföras till

dessa paragrafer. I stället för andra stycket i förutvarande § 9 torde § 9.
 böra införas generella bestämmelser åsyftande att möjliggöra att Konungen må utan hinder av stadgandena i denna lag kunna utfärda föreskrifter om kontroll av kött, som införes till riket, samt av kött avsett för utförsel ur riket. Som jag förut framhållit är det av vikt att sådana föreskrifter kunna i händelse av behov lätt avpassas efter förändringar i främmande länders bestämmelser i därmed sammanhängande ämnen.

Likaså torde, med hänsyn till den förut framhållna önskvärdheten av att samtliga stadganden rörande exportslakterier sammanföras i en av Kungl. Maj:t utfärdad författning, de hinder härför, som bestämmelserna om slakthus- och köttbesiktningstvång innebära, böra undanröjas.

I sådant hänseende torde i förevarande paragraf böra intagas stadgande av innehåll att lagens bestämmelser ej må utgöra hinder för Kungl. Maj:t att medgiva att i stad med slakthustvång nedslaktning av kreatur må verkställas jämväl i exportslakteri och att kött av kreatur slaktade i exportslakteri må efter besiktning och stämpling som av Kungl. Maj:t föreskrives, till salu hållas, utbjudas eller användas för ändamål, som i förslagets § 2 omförmäles, jämväl inom samhälle med köttbesiktningstvång.

§ 14 innehåller besvärshänvisning med anledning av beslut eller § 14.
 åtgärd, som enligt slakthuslagen eller på grund av i densamma givna föreskrifter meddelats eller vidtagits av Kungl. Maj:ts befallningshavande. I anslutning till den i § 7 mom. 1 föreslagna förändringen torde besvärshänvisning här böra meddelas även med anledning av utav medicinalstyrelsen fattat beslut.

Utöver de ändringar, som här ovan berörts, hava i lagförslaget vidtagits åtskilliga andra jämkningar, samtliga av huvudsakligen redaktionell natur.

Jag anhåller nu att för erhållande av en klarare överblick över de föreslagna förändringarna få uppläsa såväl nu gällande lag angående köttbesiktning och slakthus som ock i sammanhang därmed den avfattning samma lag erhållit vid den inom jordbruksdepartementet verkställda omarbetningen.

Nu gällande bestämmelser.

Förslag till nya bestämmelser.

§ 1.

Till kött räknas i denna lag icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan ock huvud med tunga, lungor, hjärta, lever och njurar samt beträffande kött av kor även juver.

§ 1.

Mom. 1. Köttbesiktningstvång, innefattande förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett, färskt, rått kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst, därest köttet icke är, efter undersökning av besiktningsman, försett med stämpel av något sådant slag, varom i § 6 sägs, eller åtföljt av sådant bevis, som i samma § omförmäles, må för stad eller visst område därav, på framställning av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga, av Konungens befallningshavande stadgas, under villkor att genom stadens försorg och på dess bekostnad anställles nödigt antal besiktningsmän och vidtagas de övriga åtgärder, som erfordras för att köttbesiktning inom ifrågavarande område må kunna utan större vare sig tidsutdräkt eller annan olägenhet äga rum; börande förslag, innehållande nödiga bestämmelser i dessa avseenden, vid berörda framställning om införande av köttbesiktningstvång fogas och av Konungens befallnings-

§ 2.

Mom. 1. Köttbesiktningstvång, innefattande förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett färskt, rått kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst, eller vid beredning av föda för utspisning å offentligt spisningsställe eller av vara, avsedd för försäljning till människoföda, använda sådant kött, därest köttet icke är, efter undersökning av besiktningsman, försett med stämpel, som omförmäles i denna lag, må för stad eller annat samhälle, där hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, eller visst område av stad eller sådant samhälle på framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande kommunalmyndighet av Konungens befallningshavande stadgas, under villkor att genom samhällets försorg och på dess bekostnad anställles nödigt antal besiktningsmän och vidtagas de övriga åtgärder, som erfordras för att köttbesiktning inom ifrågavarande område må kunna utan större vare sig tidsutdräkt eller

Nu gällande bestämmelser.

havande i sammanhang med densamma prövas.

Mom. 2. Enahanda förfarande iakttages i fråga om ändring av sådant stadgande; och må, på framställning av stadsfullmäktige eller allmän rådstuga om upphävande av infört köttbesiktningstvång, föreskrift om tvångets upphörande meddelas av Konungens befallningshavande, som jämväl äger att, därest i denna lag för rätt till köttbesiktningstvång bestämda villkor icke behörigen uppfyllas samt rättelse därutinnan, efter av Konungens befallningshavande därom gjord erinran, icke inom föresatt tid visas vara vidtagen, förklara förut meddelat stadgande om införande av köttbesiktningstvång icke vara vidare gällande.

§ 2.

Mom. 1. Slakttvång, innefattande förbud att slakta djur av de slag, som äro nämnda i § 1, annorledes än i särskilt för ändamålet inrättat och till allmänt begagnande upplåtet offentligt slakthus, kan stadgas för stad eller visst område därav. Slakthuset kan vara beläget inom eller utom den stad eller det område därav, som slakttvånget om-

Förslag till nya bestämmelser.

annan olägenhet äga rum; börande förslag, innehållande nödiga bestämmelser i dessa avseenden, vid berörda framställning om införande av köttbesiktningstvång fogas och av Konungens befallningshavande i sammanhang med densamma prövas.

Mom. 2. Enahanda förfarande iakttages i fråga om ändring av sådant stadgande; och må, på framställning av stadsfullmäktige eller *däremot svarande kommunalmyndighet* om upphävande av infört köttbesiktningstvång, föreskrift om tvångets upphörande meddelas av Konungens befallningshavande, som jämväl äger att, därest i denna lag för rätt till köttbesiktningstvång bestämda villkor icke behörigen uppfyllas samt rättelse därutinnan, efter av Konungens befallningshavande därom gjord erinran, icke inom föresatt tid visas vara vidtagen, förklara förut meddelat stadgande om införande av köttbesiktningstvång icke vara vidare gällande.

§ 3.

Mom. 1. Slakthustvång, innefattande förbud att slakta djur av de slag, som äro nämnda i § 2, annorledes än i särskilt för ändamålet inrättat och till allmänt begagnande upplåtet offentligt slakthus, kan stadgas för stad eller visst område därav. Slakthuset kan vara beläget inom eller utom den stad eller det område därav, som slakthustvånget

Nu gällande bestämmelser.

fattar. Det ankommer på Konungens befallningshavande att i den ordning och under de villkor, som i § 1 omförmälas, stadga, att slaktvång skall vara gällande, sedan offentligt slakthus enligt av Konungens befallningshavande, efter sakkunnigas hörande, gillad plan blivit uppfört och efter av Konungens befallningshavande föranstaltad avsyning godkänt; börande, därest köttbesiktningstvång för staden eller det område därav, inom vilket slaktvång är avsett att införas, icke redan är gällande, köttbesiktningstvång i sammanhang med slaktvång införas. Innefattar beslutet inrättande av slakthus utom stadens område, varde beslutet i denna del underställt Konungens prövning; och äge Konungen, vid meddelande av tillstånd till slakthusets förläggande utom stadens område, där så erfordras, giva särskilda föreskrifter angående vilka myndigheter skola utöva den befattning i avseende å slakthuset, varom i denna lag sägs. Förbud, varom ovan förmäles, utgör ej hinder för att djur av de slag, som här avses, nedslaktas utom det offentliga slakthuset, om nedslaktandet föranledes av hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse; skolande dock i sådant fall köttet, om det är avsett att användas till människoföda, genast efter djurets nedslaktning ostyckat jämte alla därtill hörande inälvor utom tarmar

Förslag till nya bestämmelser.

omfattar. Det ankommer på Konungens befallningshavande att i den ordning och under de villkor, som i § 2 omförmälas, stadga, att slakthustvång skall vara gällande, sedan offentligt slakthus enligt av *medicinalstyrelsen*, efter *Konungens befallningshavandes* hörande, gillad plan blivit uppfört och efter av *medicinalstyrelsen* föranstaltad avsyning godkänt; börande, därest köttbesiktningstvång för staden eller det område därav, inom vilket slakthustvång är avsett att införas, icke redan är gällande, köttbesiktningstvång i sammanhang med *slakthus* tvång införas. Innefattar beslutet inrättande av slakthus utom stadens område, varde beslutet i denna del underställt Konungens prövning; och äge Konungen vid meddelande av tillstånd till slakthusets förläggande utom stadens område, där så erfordras, giva särskilda föreskrifter angående vilka myndigheter skola utöva den befattning i avseende å slakthuset, varom i denna lag sägs. Förbud, varom ovan förmäles, utgör ej hinder för att djur av de slag, som här avses, nedslaktas utom det offentliga slakthuset, om nedslaktandet föranledes av hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse; skolande dock i sådant fall köttet, om det är avsett att användas till människoföda, genast efter djurets nedslaktning ostyckat jämte alla därtill hörande inälvor utom tarmar

Nu gällande bestämmelser.

föras till det offentliga slakthuset för att där besiktigas. Utan hinder av sådant förbud må även nedslaktning av kreatur, vilkas kött är avsett huvudsakligen för utförsel ur riket, verkställas inom sådan för ändamålet särskilt anordnad och under offentlig kontroll ställd inrättning, varom nedan i § 3 sägs.

Mom. 2. Beträffande ändring uti eller upphävande av stadgande om slakttvång gälle i tillämpliga delar vad angående köttbesiktningstvång är i § 1 bestämt.

§ 3.

Önskar enskild person, förening eller bolag få under offentlig kontroll ställa vare sig en huvudsakligen för utförsel av kött ur riket avsedd slakteriinrättning (export-slakteri) i stad eller på landet eller annan slakterianstalt, belägen utom stad, äge, på därom av vederbörande gjord ansökning, Konungens befallningshavande, om anstalten prövas vara ändamålsenligt ordnad, medgiva och meddela föreskrift att den-

Förslag till nya bestämmelser.

föras till det offentliga slakthuset för att där besiktigas.

Mom. 2. Utan hinder av det i *mom. 1* stadgade förbudet må Konungens befallningshavande, då skäl därtill förefinnes, medgiva, att person, bosatt inom stad med slakthustvång men utanför dess planlagda område, må för förbrukning i eget hushåll slakta honom tillhöriga djur av de slag, som förut nämnts, utom det offentliga slakthuset.

Mom. 3. Beträffande ändring uti eller upphävande av stadgande om slakthustvång gälle i tillämpliga delar vad angående köttbesiktningstvång är i § 2 bestämt.

Nu gällande bestämmelser.

samma skall stå under offentlig kontroll, med villkor att genom sökandens försorg och på hans bekostnad anställles erforderligt antal besiktningsmän och vidtagas de övriga åtgärder, som anses för kontrollen nödiga. Dyligt medgivande må av Konungens befallningshavande kunna återtagas, om anstalten ej vidmakthålles i ändamålsenligt skick eller de för medgivandet bestämda villkor ej uppfyllas samt rättelse härutinnan, efter av Konungens befallningshavande därom gjord erinran, icke inom föresatt tid visas vara vidtagen.

§ 4.

Mom. 1. Besiktningsman skall vara legitimerad veterinär.

Mom. 2. Konungens befallningshavande förordnar besiktningsman efter förslag för sådana anstalter, varom i § 3 sägs, av anstaltens ägare eller innehavare och i övriga fall av hälsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, under vars inseende slakthus eller köttbesiktning är ställd.

Mom. 3. Besiktningsman kan av Konungens befallningshavande när som helst entledigas från sin befattning.

§ 5.

Mom. 1. Vid slakt av djur utav de slag, som i § 1 nämnda äro, i

Förslag till nya bestämmelser.

§ 4.

Närmare föreskrifter angående besiktningsmans tillsättande och entledigande utfärdas av Konungen.

§ 5.

Mom. 1. Vid slakt av djur utav de slag, som i § 2 nämnda äro, i

Nu gällande bestämmelser.

slakthus, varom stadgas i §§ 2 och 3, skall besiktningsman anställa undersökning före nedslaktningen å djuret med hänsyn till dess hälsotillstånd samt efteråt å dess kött och inälvor med avseende å deras duglighet till människoföda.

Mom. 2. Vid annan köttbesiktning enligt denna lag skall undersökning av besiktningsman anställas, när fråga är om häst eller större nötkreatur än kalv, å minst fjärdedels kropp, men eljest å minst halv kropp.

§ 6.

Mom. 1. Kött, som vid besiktning enligt denna lag godkännes, skall förses med stämpel, utvisande, där slakt och besiktning ägt rum i slakthus, varom stadgas i §§ 2 och 3, att så skett, men eljest att köttet undergått annan vederbörlig besiktning inom någon stad med köttbesiktningstväng.

Mom. 2. Finnes vid besiktning kött vara till människoföda otjänligt, skall detsamma, utan kostnad för köttets ägare, genom besiktningsmannens försorg förstöras, där det icke kan under besiktningsmannens kontroll försäljas till tekniskt bruk, i vilket fall köttets ägare är berättigad utfå vad som genom försäljningen inflyter.

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 1 saml. 129 häft. (Nr 177.)

Förslag till nya bestämmelser.

offentligt slakthus, varom stadgas i § 3, skall besiktningsman anställa undersökning före nedslaktningen å djuret med hänsyn till dess hälsotillstånd samt efteråt å dess kött med avseende å *dettas* duglighet till människoföda.

Mom. 2. Vid annan besiktning enligt denna lag *av kött i vanlig bemärkelse* skall undersökning av besiktningsman anställas å *minst halv kropp, som dock beträffande häst eller större nötkreatur än kalv kan vara delad i fram- och bakdelspart.*

Mom. 3. Närmare föreskrifter om besiktning av kött meddelas av *Konungen.*

§ 6.

Mom. 1. Kött, som vid besiktning enligt denna lag *finnes vara till människoföda tjänligt, skall genom åsättande av stämpel betecknas såsom godkänt.*

Nu gällande bestämmelser.

Mom. 3. Anträffas vid besiktning kött, som först efter särskild behandling kan utan men för hälsan användas till människoföda, skall köttet under besiktningsmannens kontroll undergå sådan behandling samt, försett med särskild stämpel, där så ske kan, eller åtföljt av bevis om beskaffenheten, ställas till ägarens förfogande mot skyldighet för honom att ersätta uppkommande kostnad för köttets behandling.

Mom. 4. I denna § omförmälda stämplat skola angiva tid och ort för besiktningen samt för övrigt vara, vart slag för sig, lika för hela riket, nämligen en för godkänt kött efter djur slaktat i sådant slakthus, varom i §§ 2 och 3 stadgas, en för annat godkänt kött och en för kött, behandlat på sätt i mom. 3 här ovan sägs.

Förslag till nya bestämmelser.

Mom. 2. Anträffas vid besiktning enligt denna lag kött, som först efter särskild behandling kan godkännas, skall köttet, innan det stämplas, genom besiktningsmannens försorg och under hans kontroll undergå sådan behandling.

Mom. 3. Har kött] blivit efter besiktning, anställd enligt denna lag, försett med stämpel, som ovan sägs, erfordras icke förnyad sådan besiktning och stämpling för dess saluhållande, utbudande eller användande för ändamål, som i § 2 omförmäles, inom annat samhälle med köttbesiktningstvång.

Mom. 4. Närmare föreskrifter angående antalet stämplat och deras utseende samt om stämplingen meddelas av Konungen.

Mom. 5. Finnes vid besiktning enligt denna lag kött vara till människoföda otjänligt, skall detsamma, utan kostnad för köttets ägare,

Nu gällande bestämmelser.

§ 7.

Mom. 1. Därest vid besiktning, anställd enligt denna lag, köttets ägare icke åtnöjes med besiktningsmans åtgärd eller beslut, må han däri söka ändring genom besvär, vilka böra vid talans förlust till Konungens befallningshavande ingivas inom tio dagar efter det klaganden av åtgärden eller beslutet erhöill del, dagen då delgivningen skedde likväl oräknad; börande emellertid, utan hinder av besvär, det överklagade beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnat.

Mom. 2. Besiktningsman är skyldig, då framställning därom göres, till klaganden dels utan lösen lämna skriftligt meddelande om klandrade åtgärden eller beslutet och skälen därför, dels ock, om i förskott erlägges vad som kan erfordras till bestridande av nödig kostnad för tillvaratagande av såsom bevisningsmedel tjänligt prov å det besiktigade, lämna sådant prov i lämpligt förvaringskärl, tillslutet under besiktningsmannens sigill och av denne försett med nödig beteck-

Förslag till nya bestämmelser.

genom besiktningsmannens försorg och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller, där så ej kan ske, på annat sätt oskadliggöras. I förra fallet är köttets ägare berättigad utfå ersättning, svarande mot köttets värde vid sådant användande.

§ 7.

Mom. 1. Därest vid besiktning, anställd enligt denna lag, köttets ägare icke åtnöjes med besiktningsmans åtgärd eller beslut, må han däri söka ändring genom besvär, vilka böra vid talans förlust till medicinalstyrelsen ingivas inom tio dagar efter det klaganden av åtgärden eller beslutet erhöill del, dagen då delgivningen skedde likväl oräknad; börande emellertid, utan hinder av besvär, det överklagade beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnat.

Mom. 2. Besiktningsman är skyldig, då framställning därom göres, till klaganden utan lösen lämna skriftligt meddelande om klandrade åtgärden eller beslutet och skälen därför; skolande dock, därest klagan avser beslut enligt § 6 mom. 2 eller 5, sådan framställning göras omedelbart efter besiktningen, och må sådan behandling av köttet, som i berörda lagrum sägs, i dylikt fall ej företagas förr än 48 timmar flutit efter besiktningen.

Nu gällande bestämmelser.

ning; skolande dock, därest klagan avser beslut enligt § 6 mom. 2 och 3, sådan framställning göras omedelbart efter besiktningen.

§ 8.

Mom. 1. För köttbesiktning, anställd på grund av § 1, så ock för begagnande av offentligt slakthus, varom i § 2 sägs, äger staden uppbära avgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshavande, efter hörande av hälsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, varunder slakthusets förvaltning är ställd, därtill uppgjort förslag, av Konungen fastställes för minst ett år i sänder. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till betäckande av stadens kostnader för köttets besiktning och stämpling samt, där fråga är om begagnandet av offentligt slakthus, som nyss är nämnt, till betäckande jämväl av kostnaden för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet.

Mom. 2. Där särskild marknadsplats för kreaturshandeln blivit anordnad i sammanhang med offentligt slakthus, varom i § 2 sägs, må i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slakthusets begagnande bestämmas avgifter till staden för nyttjande

Förslag till nya bestämmelser.

§ 8.

Mom. 1. För köttbesiktning, anställd på grund av § 2, för sådan behandling av kött, som omförmäles i § 6 mom. 2, samt för begagnande av offentligt slakthus, varom i § 3 sägs, äger samhället uppbära avgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshavande, efter hörande av hälsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, varunder slakthusets förvaltning är ställd, därtill uppgjort förslag, av Konungen fastställes för minst ett år i sänder. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till betäckande av samhällets kostnader för köttets besiktning och stämpling samt ovanberörda behandling och, där fråga är om begagnande av offentligt slakthus, som nyss är nämnt, till betäckande jämväl av kostnaden för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet.

Mom. 2. Där särskild marknadsplats för kreaturshandeln blivit anordnad i sammanhang med offentligt slakthus, varom i § 3 sägs, må i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slakthusets begagnande bestämmas avgifter till staden för nyttjande

Nu gällande bestämmelser.

av marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar ävensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

§ 9.

Närmare föreskrifter om besiktning och stämpling av kött samt om stämplarnas beskaffenhet meddelas av Konungen.

Konungen må ock, utan hinder av stadgandena i § 5 mom. 1 samt § 6 mom. 1 och 4, meddela de särskilda föreskrifter beträffande besiktning och stämpling av kött, avsett att utföras till utlandet, som äro betingade av det främmande landets bestämmelser i ämnet.

§ 10.

Där i följd av slakttvångs införande byggnad eller annan inrättning för bedrivande av slakterirörelse, som i stad lovligen idkas och vars utövande icke medgivits blott tills vidare eller till dess annorlunda bleve föreskrivet, ej längre kan för därmed avsett ändamål användas, vare ägaren berättigad att

Förslag till nya bestämmelser.

av marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar ävensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

§ 9.

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må Konungen meddela föreskrifter angående kontroll av kött, som införes till riket, samt av kött, avsett för utförsel ur riket. Ej heller må lagens bestämmelser utgöra hinder för Konungen att medgiva ej mindre att i stad med slakthustvång nedslaktning av kreatur må verkställas, förutom i det offentliga slakthuset, i annan huvudsakligen för utförsel av kött ur riket avsedd och under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning (exportslakteri), än även att kött av kreatur, slaktat i exportslakteri, må efter besiktning och stämpling, som av Konungen föreskrives, till salu hållas, utbjudas eller användas för ändamål, som i § 2 omförmäles, jämväl inom samhälle med köttbesiktningstvång.

§ 10.

Där i följd av slakthustvångs införande byggnad eller annan inrättning för bedrivande av slakterirörelse, som i stad lovligen idkas och vars utövande icke medgivits blott tills vidare eller till dess annorlunda bleve föreskrivet, ej längre kan för därmed avsett ändamål användas, vare ägaren berättigad att

Nu gällande bestämmelser.

av staden undfå ersättning för den värdeminskning, hans fastighet och övriga ifrågavarande inrättningar därigenom undergå.

§ 11.

Bryter någon mot förbud, varom i § 1 eller § 2 sägs, böte från och med två till och med etthundra kronor.

§ 12.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, fällas, för varje gång åtal emot honom ägt rum och han därav undfått del, till de böter, som för ifrågavarande förseelse äro bestämda.

§ 13.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet angående besvär i brottmål är stadgat.

Förslag till nya bestämmelser.

av staden undfå ersättning för den värdeminskning, hans fastighet och övriga ifrågavarande inrättningar därigenom undergå.

§ 11.

Bryter någon mot förbud, varom i § 2 eller § 3 sägs, böte från och med två till och med etthundra kronor.

§ 12.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, fällas, för varje gång åtal emot honom ägt rum och han därav undfått del, till de böter, som för ifrågavarande förseelse äro bestämda.

§ 13.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet angående besvär i brottmål är stadgat.

Nu gällande bestämmelser.

Förslag till nya bestämmelser.

§ 14.

Emot beslut eller åtgärd, som enligt denna lag eller på grund av i densamma givna föreskrifter meddelats eller vidtagits av Konungens befallningshavande, äger den, som anser sin rätt därav förnärmat eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär hos Konungen inom den tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad; börande dock, utan hinder av besvär, beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan vara förordnat.

§ 15.

Mom. 1. Böter, som ådömas efter denna lag, tillfalla stadens kassa.

Mom. 2. Saknas tillgång till fulla gäldandet av dessa böter, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 14.

Emot beslut eller åtgärd, som enligt denna lag eller på grund av i densamma givna föreskrifter meddelats eller vidtagits av Konungens befallningshavande *eller medicinalstyrelsen*, äger den, som anser sin rätt därav förnärmat eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär hos Konungen inom den tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad; börande dock, utan hinder av besvär, beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan vara förordnat.

§ 15.

Mom. 1. Böter, som ådömas efter denna lag, tillfalla *samhällets* kassa.

Mom. 2. Saknas tillgång till fulla gäldandet av dessa böter, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 16.

Genom denna lag upphäves lagen angående köttbesiktning och slakthus den 22 december 1897 med däri sedermera gjorda ändringar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1914.

I anslutning till vad jag här anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå Riksdagen att antaga det sålunda omarbetade förslaget till lag angående köttbesiktning och slakthus.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna nådigt bifall och förordnade, att proposition av den lydelse bil. . . . till detta protokoll utvisar skulle till Riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Gösta Alstermark.